

Волкова Ніна Анатоліївна
к.е.н., завідувач кафедри
економічного аналізу,
Одеський національний економічний університет

Сучасні напрямки розвитку економічного аналізу суб'єктів господарювання

Мета економічного аналізу повинна узгоджуватися з головними завданнями ефективного управління діяльністю підприємства. У сучасних умовах функціонування підприємств виникають потреби формування завдань, які відповідають зовнішнім та внутрішнім умовам середовища. Складність формування завдань економічного аналізу полягає у тому, що суттєво збільшується зона невизначеності у результаті дії факторів ринкової кон'юнктури, визначається орієнтація на кінцеві виробничо-фінансові результати, соціально-економічні пріоритети, послідовність щодо реалізації цільових програм. Перелік завдань економічного аналізу доцільно доповнювати такими, як оцінка ступеню ризику фінансово-господарських операцій; виявлення та вимірювання зовнішніх та внутрішніх факторів загрози економічної діяльності; задоволення інформаційних запитів груп заінтересованих осіб щодо ризиків суб'єкта господарювання; обґрунтування вибору оптимального методу управління ризиками.

У зв'язку із динамічними змінами економіки на мікро- та макрорівнях не існує стандартів і методів управління, кожна конкретна ситуація потребує своїх методів розробки й прийняття управлінських рішень. Чим вищий ступінь аналітичної обґрунтованості управлінських рішень, тим менший ризик, нижча ціна можливих негативних наслідків від прийняття неякісних рішень.

Організація системи економічного аналізу має сприяти тому, щоб вироблені управлінські рішення відповідали таким вимогам, як ефективність, своєчасність, об'єктивність, обґрунтованість, оптимальність, гнучкість, дієвість.

Сучасні вимоги потребують створення методологічних основ, які сприяли розробці методики відповідних видів економічного аналізу, щоб результати його пов'язувалися із прийняттям конкретних управлінських рішень.

Важливе значення у системі економічного аналізу приділяють фінансовому аналізу. Проте в сучасних умовах існує необхідність розробки методик фінансового аналізу з метою адаптації їх до вітчизняних умов господарювання. В значній мірі це зумовлено трансформаційними процесами в Україні, направленими на впровадження міжнародних стандартів економічної діяльності. Методологічні підходи до здійснення фінансового аналізу необхідно доповнювати такими, як: інформаційним, де фінансовий аналіз виступає як генератор аналітичної інформації для потреб управління; інтеграційним, тобто націленим на дослідження внутрішніх та зовнішніх взаємозв'язків;

синергетичним, що передбачає створення з певною метою самодостатньої структури фінансового аналізу, яка складається з взаємодіючих та взаємопов'язаних елементів, існує відносно самостійно і стабільно, постійно розвивається і вдосконалюється залежно від взаємодії з навколишнім середовищем.

Важливість фінансового аналізу обумовлює ще широкі коло її користувачів: власники, засновники та акціонери, менеджери, інвестори, кредиторів. Процес здійснення аналізу фінансового стану передбачає використання різних методів, прийомів, але основою цього процесу є фінансовий аналіз.

Управління, яке спрямовано на ефективний результат, передбачає нові підходи до напрацювання методик й організації аналітичних досліджень за всіма векторами зміни стану та розвитку економічних систем.

За традиційною практикою аналізу фінансового стану підприємства виділяють такі загальні методи, якими може скористатися фінансовий аналітик: горизонтальний, вертикальний (структурний), трендовий аналіз, коефіцієнтний аналіз, порівняльний аналіз та факторний. Також у ході аналізу можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежить від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку.

Проведене дослідження методик аналізу фінансового стану за різними авторами свідчить не лише про відсутність єдиної системи оціночних показників, але й про наявність різних назв для показників, розрахованих за одним алгоритмом, та однакових назв для індикаторів, обчислених різними способами.

Вчені – економісти пропонують різні методичні підходи до проведення аналізу фінансового стану підприємства, експрес-діагностики загрози банкрутства. Відмінності у назвах, методиці розрахунку фінансових коефіцієнтів, коливання у нормативних значеннях вказують на те, що методика фінансового аналізу в Україні потребує удосконалення.

Нині набуло поширення застосування зарубіжних методик розрахунку показників, які характеризують фінансовий стан підприємства. Функціонуючи в інших країнах світу методики фінансового аналізу здебільшого неспроможні правильно оцінити стан справ в Україні. Тому потрібно розробити методику, яка б задовольнила широке коло користувачів. Адже фінансові показники повинні давати об'єктивну і точну характеристику фінансового стану підприємства, і для всіх показників мають бути зазначені числові нормативи діапазону їх змін як у просторі, так і в часі, які відображають умови функціонування господарюючих суб'єктів.